

AVRUPA BİRLİĞİ'NDE, AMERİKA'DA VE TÜRKİYE'DE ÇOCUKLARIN ZARARLI YAYINLARDAN KORUNMASI İÇİN ALINAN ÖNLEMLER VE MEDYA OKUR YAZARLIĞI

Şermin TEKİNALP¹

Özet

Televizyon bizi eğlendirir, bilgilendirir, dünya ve çevremizle bağlantı halinde olmamıza yardımcı olur. Ancak, aşırı ticarileşme, şiddet ve seksin eğlence olarak paketlenmesi, haberlerdeki önyargılar, cinsiyet ayrımcılığı ve diğer kurgulanmış mesajlar hem yetişkinlerin hem de çocukların medya okuryazarlığına niçin gereksinim duyduğunu açıklar ve nedenlerini ortaya koyar. Bu makale, ABD, AB ve Türkiye'den örneklerle, çocukların televizyonun zararlı etkilerinden nasıl korunması gerektiğini keşfetmek amacıyla pedagojik ve teknolojik yöntemlerin seferber edileceği yolları ve araçları ve medya okuryazarlığının ne anlama geldiğini açıklamaya çalışmaktadır.

Abstract

Television entertains, informs and helps us stay connected to our community and the world. But hyper-commercialization, violence and sex packaged as entertainment, news bias, gender discrimination and other manipulated messages explain and provide many reasons why both children and adults need media literacy. This paper is dealing with explaining the ways and means through which how pedagogical and technological methods are deployed in order to discover how children should be protected from television's harmful effects and what media literacy means with examples from the USA, the EU and Turkey.

Anahtar kelimeler: Televizyon, çocuk, medya okuryazarlığı

Giriş

Postman'ın [1] ortaya attığı “eğitimin sonu” tezi bugünün Amerikan okullarının küresel vatandaşlık, sağlıklı entellektüel kuşkuculuk, gelenek ve farklılıklara saygı yerine ekonomik faydacılığın, tüketimin, teknoloji ve etnik ayrımcılığın, öfke ve içerlemenin sahte tanrıların yaygınlaştırdığını açıklar. Bir başka esrinde Postman[2], iletişim teknolojinin yetişkinlerin ve çocukların dünyasında yarattığı olumlu etkiler kadar olumsuzlukların da altını çizirken bu konudaki bilinçli tüketimin eğitimdeki rolü üzerinde de durur. Amerika'da okulu ateşe verdikten sonra çalırların arkasına saklanarak ilkokul öğrencilerine rastgele ateş açıp oniki kişinin ölümüne neden olan ilkokul öğrencisinin ortaya koyduğu durum, yine giderek sıklaşan aralarla okullarda çocuk yaşta işlenen cinayetler, adam öldürme ve suç işleme yaş ortalamasındaki olağanüstü düşüş ve Türk Ceza Kanununda bu durum göz önüne alınarak suç işleme yaşı ve fiilleri ile ilgili bazı değişikliklere gidilmesi, artık okullardaki eğitim sistemimizi ve televizyon içeriklerini merkeze alan çok ciddi çalışmalar yapmamız gerektiğine işaret etmektedir.

Çocukların televizyondan etkilenme biçim ve dereceleri yaş gruplarına göre önemli farklılıklar göstermektedir. Dolayısıyla, Cantor ve Nathanson'a göre, farklı bilişsel gelişme düzeyindeki çocuklar aynı televizyon içeriğine farklı bilişsel ve duygusal tepkiler göstermektedir [3]. Televizyonun genel olarak çocuklar üzerindeki etkisi şiddet, ırksal basmakalıp yargılar, cinsiyet rolü, beslenme ve çevre gibi değişkenlerden oluşmaktadır. Ancak televizyonun çocuğun okuma alışkanlığı ve hayal gücü üzerindeki etkisi de önemli bir tartışma konusudur.

Televizyonun fiziki şiddet edimi üzerindeki etkisi dışında bir de kültürel boyutu vardır. Kültürel şiddet diğer şiddet türlerini meşrulaştırmayı amaçlayan bir şiddet türüdür; bütün

¹ İstanbul Kültür Üniversitesi, Sanat Yönetimi Bölümü, 34156, Ataköy/İstanbul.

